

■ ZABYTKI JĘZYKA POLSKIEGO

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

- ***Bulla gnieźnieńska*** – zwana też ***Złotą bullą języka polskiego***, wydana w 1136 r. **bullą papieża Innocentego II**. W dokumencie tym papież, w odpowiedzi na prośbę arcybiskupa gnieźnieńskiego, bierze pod opiekę Stolicy Apostolskiej arcybiskupstwo gnieźnieńskie wraz z jego uposażeniami. W łaciński tekst dokumentu wpleciono 410 polskich nazw osobowych (m.in. Uniemysł, Jeż, Bogumił, Janowicy, Rudnicy) i miejscowych (m.in. Gniezno, Nakło, Kalisz, Zagorzyn, Chomętowo, Biezkorzyszcz); rodzaj rejestru dóbr arcybiskupstwa.
- ***Księga Henrykowska*** – spisane po łacinie dzieje klasztoru cystersów w Henrykowie nad Oławą. Autorzy (opat Piotr i inni, bezimienni) wnieśli do narracji informacje od ludzi różnych stanów: od biskupów wrocławskich do polskich kmieci i wiejskiego inwalidy Kmiecika, korzystającego z gościny zakonu. Nie przypadkiem więc w *Księdze* znalazło się uważane za pierwsze zapisane polskie zdanie, wypowiedziane ok. 1200 roku przez czeskiego osadnika Boguchwałę do zmęczonej obracaniem żaren żony: „*Day ut ia pobrusa, a ti poziwai*” („Daj, niech pobruszę, a ty poczywaj”), co można tłumaczyć: „Pozwól, że ja będę mełł, a ty odpocznij (lub posil się)”.
- ***Kazania świętokrzyskie*** – rękopis pochodzi z XIV w., jest jednak kopią starszego oryginału, datowanego na wiek XIII. Do dziś z całego zabytku zachowały się jedynie nieliczne skrawki pergaminowe, odnalezione w XIX w., zawierające fragmenty kilku kazań pisanych językiem trudnym, przeznaczonym dla wykształconych zakonników, być może jako rodzaj konspektu, o czym świadczą wplecione w polski tekst zdania łacińskie.

